

Տարեկան գին ի.	Պօլոսչ համար	180 դ.
» Գաւառաց	»	10 պէտք
Ա Եղամածանց ի.	Պօլոսչ	90 դ.
» Գաւառաց	»	5 պէտք
Կըրաքանչիւթի թերթի գին		50 դր
Հանուց ցան առջև մէկ անդամի համար	3 զուրուշ	երկու անդամի համար
Համար 2 զուրուշ աւելի անդամներու համար զատ սակարկու բարձր է կլիւրու		

Թուրա զացած լրսպաց Ըսնըն
ծախըք Խմբութիւնն փայ է:
Լրագոյս վերտակերևաչ Նախուն
կոմ որ եւ իցէ գրութիւն թաքարդից
— Տարդէսին պիտի ուզուի է. և առ
մուս Դինիւին խան. Մասիսի գրասեն
սակը.

Համբու ծախըքը չիմարուած, և
մակ չընդունուիր

L P U Q h f

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԱԶԳԱՅԻՆ ԲԱՆԱՄԻՐԱԿԱՆ ԵՒ ՏԱՏԵՈՎԱԿԱՆ

ԿՈՍՏԱԴԻՎԻՆՈՒ 25 ԴՐԱՄՆԵՐ

ԳԱԴԱՔԱԿԱՆ

Պ. ԿԱՐՊԵԹԱՅԻ ԱՏԵԱՌԱՆՈՒԹԻՒՆ

Գաղղիոյ ԱՅՆ—Քանիվէն քազաքի
Համբառպետականը, որ անցեալ տօրի
Հոկտ. Տին արխական դիմակ բաւթիւն
մ' ըրբին Գերմանիական գօրաց, այս աս-
տի անոր աարեդ որձը կատարեցին ՚ի
պատիւ յիշտառնի կառւեն մէջ ինկոզ
բաժաց . և՛ որովհետեւ ԱՅՆ—Քանիվէ-
նի Համբառպետականը Պ. կամպէթթմ ո-
յի Հարքենտափական ծառացութեանց
միշտակը չեն մաւցած, ու զեցին գայն
եւ Հրամիրել:

Պ. Կամովիթթո ընդունեց հրատ-
րի և Նոյեմբերը Ընկած մասնիքէն
երթ առաջ, տապեգաբձի կոչունքին
ներկայ գտնուեցաւ, եւ հան իր կե-
նաց աւատաբկուած բաւակին՝ ի պա-
տուահան հայնուոր տաենուրունութիւնն
Մըրաւ, ասենաբանոթիւն մը, որ
մէծ հեշիւն աւնեցաւ, մէծ տօգուորու-
թիւն ըրու Գողգոխ մէջ, եւ նոյն իւկ
հաերասկետութիւնն հակաս ակարգաց
զարմանքն ու գոփութիւնը գլաւեց:

Այսպիսի առևնախոսութիւն մը ,
որոյ նմունը քիչ տեսնուած է , եւ ուր Պ-
լատիզմի թագավորականութիւն հաղ-
ուագիւու հանճարին հետ՝ փելիսադա-
րուկան գեղցիկ մասնութիւններ ,
ուրբ քաղաքագիտութիւն , անկեղծ
հայրենակրութիւն եւ հանրապետա-
կան առաջդ սկզբունք կը փողըն . ար-
ևն կը համարինք ամբողջապէս թարդ-
անելով մեր արդոյ ընթերցողաց խե-
ռամուութեանը ներկացացնել :

«Իրաւունքը ունիք : Պարո՞ն , Հայութակիրսէթեան վերագարձը նայի իոկ անդապետութեան վերագարձին ընթերացնելու , եւ ևս կը փափաքիմ , իշտարմէ բաժնուելէ տառչ . Առ հոկու . Ֆի կակծալիք ևս դիցակնակոն միշառիներան տօրու որութեան ներքեւ . Այս դիմուն հեկած անցքերէն արտոն զոյմ խրառը հօնել սրգես կի Հայութաց վերածնութեան դորճին ձեռարկելու համար մեղ պէտք եղած դոր եւ անզըդուեիլի կամքը քաղենք մոր մէջին :

Արդարիւ կ կցաւ հարցովիլ թէ
ոչ արդիւնք յառաջ կագար եթէ
ողդիոյ տմեն քաղաքներն ոլ նա-
ոտէնի եւ Ան-բանթէնի գիւ-
ադիւնկան օրինուին հետեւ էն, եթէ
մենն ալ այս երկու քոյր քաղաքաց-
իւս մենակուր՝ քան թէ տեղի տաղը
ամու ունենամեն.

Ալդեն տնհատից պէս են. իրենց
ևագ մէջ տեսն անդամ տաղնապ
ու պատհած ծնննանկ, եթէ զիս-
տ են պահեսովի զօրաթիւններ մը-
ներեր. կրնան այն առօհնաբն դիմո-

նալ, իսկ երբ այն պահեանեցը պակասին, որշափ եւ քաջութիւն անենան, իրենց աննախառուեաս, թեան զօհ իլինառն ելրու դէմ առ դէմ գանուեցանք այն Դերմանական հորդանին, որ յիսուն տարիէ ՚ի վեր պատրաստած ածեր, ինչ էին մեր բարդական ու նիւթուկան պաշարնեցը, բասն տարիէ ՚ի վիր միակ մարդոյ մը ձեռքին տակը ընկճնալ անոր ամեն հոնոյից եւ ամեն կամոց հնապանդ, մեր քաղաքացիութեան արժանառողաւուութիւնն եւ, մեր տպդային ապահովաթիւնը մասցած էլինք:

Արդ, պէտք է մեզ մեղ խռատվա-
նինք. Սէշտանիս սարսափելիի ունկան
հնեւեւեալ օքը, ոյն ձեզ ծանօթ սնձ-
նառուութեանց հետեւեալ օքը, զին-
որակոն եւ ընկերական այնպիսի պի-
ճակի մը մէջ էինք, սովոր ժողովուրդ
մը կորենասր միահամուռ ուաք երիշլը

Եւ սակայն լաւ չէ, արդ ար չէ ըս-
տել արդար չէ կրկնել թէ գուղիտ
ինքինք թակուց Ոչ, Կոտղիա, ընդ-
հառատին, ինքինք՝ յիսուն առջիէ
ի՛ վեր խորհուած, ամենասուցը, ամե-
նուշագիր եւ ոմենարութջ քողաքա-
գէսներէ եւ ամենահմատ զինուորա-
կաններէ գիտնաբար յուած տար-
ւած եւ սքանչերուպէս պատրաստուած
պատերազմին առջև աեսաւ. իր գէմ
այնողիսի թշնամիներ տեսուա որ ամեն
բան ո՞նէին, իսկ ինք բան մը չուներ,
բայց եւ այնպէս վեց ամիս գիմադ-
րից, եւ իր մայրաքաղաքն ուլ սովոր
եւ . . . գործակցութեամբ միայն
ընկերուոււ խառը չեմ կրկներ, այլ
մեզկութեան կրօնմ (Այս, այս, բու-
ռըն ծափահարախիւնքը)

Եւ Փարփակէն գուշա ալ հրկիսք
բան մը զանց չըրու. ամեն բան ա-
ռատուրաբ տուտ, իր որդինք, ովկին
եւ ամեն տեսոկ նիւթակօն դոյքը
ի՞նչ պակսեցու. — այն որ կը պակսի
միշտ այն ամեն ազդաց՝ որ երկար
ժամանակ ինքինքնին ծառայութեան
կը մասնեն. — իրենց զրոյ վասահու-
թիւն եւ օարքին դէմ բաւակօն ա-
աելութիւն.

Բայց այն ուժին քոնկերը՝ այն պարզութիւնները՝ այն ոնձնատրութիւնները՝ այն սպառովի արդիւնքները՝ քաղաքականութեան մը պատուիններ էին, որոց սուսկութիւ ապահովութիւննը չէր կրցած շախ էի, թանը տալիք ժամանակի անարժ ան իշխանութիւն մը՝ սիրուերը նուռառա-

պըսնելու, խղճմառն քնիերը ցած ցիկու
աշխատած էր, և երբուր զրել ճիգ
մ' շնել պէտք եղաւ, եւ ճիգն այ հը-
նարուակ էր, ոչ համամութիւն կոր,
ոչ կօրոփ, ոչ ազդուութիւն ինորուա
երկրին, ջի երկար ժամանակ պրկան
ու կարիքանդած էին զայն, հայրուա-
թեան հետեւանքն անհրութեշտ էր,
անխուաօւի էր:

վուրդ, մը, ոչ թէ մեր ազգ ոյին կեանքը, վասն զի, գոհութիւն Աստուծոյ, եթէ գըստզդ ենք եւ չափէ գուրս պատուհառակն, Դաշղիտ ատկաւին մեծ դիրք մ'աւնի աշխարհի մէջ իր տմենազնն սքանչելի միջնարերուի իր ժազովագեան դերուկալ օւժովը, որ ամեն նիւթ, ամեն հորսաւթիւն ունի, եւ միայն քիչ մը բարեկարգութեալ քիչ մ'անգործութեան, եւ իր կըրած գանգակ կըրաւածներն հրաշալի արտղութեամբ գարմանելու համար իր զդ ացմանց յարմարաւոր քաղաքական կազմակերպութեան մը պէտք ունի: Այսպիսի ժողովրդով մը յօւռահասելու բան չըկայ, բօյց պէտք է որ Գողզիտ ոյս մերսածնութեան գարծին հակեալ լինի միշտ: Կառավարութիւն մը պէտք է, որ իր ներկայ պիտույք եւ մանաւ անդաշխարհի մէջ իր ճշմարիտ գերբնորդն ձեռք տանլու անհրաժեշտ հորդին յաբանը:

Այս մասին խիօս զգուշաւոր լինիքը - աւետիք - յանդուզն խօսք ըընաւ չհոնինք մեր բերնէն . այդ բանքը չվայցիր պարտելոց մ' արժանապատուութեան , վասն զի պարտելոյ որ մանապատութիւն մ' ուլ կայ , երբար բազդին եւ ոչ իր բուն սինալման զոհ ինկած է : (Երկու ծախուհարութիւնք) Պահապան լինիքն այդ սրբանապատութեան , եւ երկեք սուարին վրայ մխօսինք - բայց թող հանկցուի որ միշտ անոր վրայ կը խորհինք : (Երբ ծախահապութիւնք) Այն ժամանակի դուք վիճակինքը կը զ անու իք , վասն զի լինք զինքն քիդ կառափարելու եւ զազելու միջամի մէջ մասն եռ մինիք :

ի՞նչ պէտք է առոր համար , երբ-
ըստ մէկը սամկալուր համբաւթեառա-
թեան կազմին վերաբերելու բարյա-
կան գոհութիւնն ունի , միակ փառա-
պիրութիւն մը տիշաք է ունենայ , ոյն
է կուսակիցներ շահեցնել անոր , ոյս-
պէս իր կորդերը կ'առաւարացնէ ,
իր գօրութիւնը կաւեցցնէ , որպէս զի
համբական քուեարկութեամբ ող իր
միտքն ու անվիճելի կամքը յայտնէ :

ձեր քաղաքական տվյալներն , ձեր յունացիկութեան միայ այնպիսի փորձեր տար հասարակոց կարծեաց տաջեն , որ ձեր ոյլ կաղմած ռամկապետա-
մինն հանրական քու է արկութեան ամբո-
իր կամքն ու զօրութիւնն ընդունել
ուց անենուն . (Քափուարակամինն .)

Տեսէք : ապացէն , վեց ամսէ ՚ի
միր կոտարուած առողիք և . գործնու-
յան լաւագիտութիւնները . և ամ-
րագիտական կուսակցութիւնն իր ա-
մեն զ ոյներացն ու . սկսուեներավ ամեն

մոտ , և ոյն ամեն ժաղկից մէջ չափաւորութեան պրինոկ տուառ՝ աւանց սկզբունքը շահելու : Ասոյ կապացուցուի որ եթէ համամատ թեամբ ու . եւանդուն փոթով այս համոզական գործն յառաջ տանիլ ուզուի , ռամկախորաց հետ յաճախ յարարերութիւններն առ մեկ կը բերեն քազաքաց և զի զօրէից մէջ ընակեալ այն խիստ բազմաթիւ անձինքը , որք հանրապետական պրինաց դէմկանիւառ կուլ կործիք եւ նախապաշարման կլաստածնեն , զբա անմաց մոտց մէջ ըսպըրդած են , սատ գաղափարներ , որ տնտեղագոր անոնց յեղյեղուած յիշելով , տառնց հասկնալու իրենք աղկը յիշելուին : Եթէ դուք տեմնորդ , որ ազգ զի գոկան ռամկախորութեան մթնալուսին մէջ կը զոնուիք , եւ կընաք այս ապացուցութիւնն ընել դուք ձեզ թէ երբէք անօդուուր բան չէ ժաղախարդն իր շահուց զրայ պիճառ բաներուներու կոշել , եթէ յանձն տռնութեք մէջ եւ ձեզ համար ոյս հարկա կաւոր քարոզութիւնն ընել . շատ շանցած առոր պոռուղները կը տեսանէք ձեզ ձեռաց մէջ , եւ ամեն մէկ քուէարկութիւն վարձք մը , քաջալիրութիւն մը , յազմութիւն մը կը մերէ ձեզ : (Կափահարութիւնք) : Դասն զի , քոյն խելաւուան եղիք , այսօր ռամկախորութեան կուտակութեան յազմութիւնն ապահովողը՝ անոր իրաւունք օնենուին է : Խրբոր մէկն այս մէծ առուելութիւնն իր կողմն ունենայ . պէտք է խոտիլ , պէտք է դործել , բնառ մեքենայութիւնէ մը չփաթիլ , բնառ խոչք մը չօրգիլուիլ . աւար է համակառնեամու մնանի :

պատք է համբալութեամբ ինքնինք
առ իրեւ հասարակոց կազմիքը գրաւե-
րու , սկզբանց վրաց պինդ կող , ան-
ձևաց նկատմամբ խիստ ներզամիու-
թնիւ , իր կարծիքը մի միայն ընդհա-
տու ը բարեկեցու թեան աճն ըստ իրրեւ
միջաց տաւ , եւ ոյն ժամանակ առակ
եր յիշտառակաղ իր զինեւ իրեն համար
որոյ մէջ տրձահագրութիւն՝ պահանջե-
ու համար՝ այն բարեկարգութիւնը
բառ աջ իմութիւնք , օրէնք . զորա ժու-
լիփուրդն իրուունք ունի ուամիսաւա-
ռկան հանրապետութեանէն սպաս-
ու : (Եթիոր հաւանաքի իւն) :

Ճես՝ լք, մի՛ լիսինաք թէ ես մեր
ու մարման գլխաւոր առարկան կը
տանամ, այսինքն այն դիցավիճական
անձնութրութիւնը՝ որով զուք զձեզ
լահեցիք: և ուր անձանաբժ դիցա-
յուններ, բայց դիցաղաններ կօրու-
թիք: Այս ես չեմ մռանար զանօնք, չեմ
լուսար ոյն մեռեալները որ ձեզ ա-
ննասիրեցի են, բայց դիտմամբ չեմ
ու զեր խօսիլ այն բաներուն պայց՝ ուշք
ընան հողբենեաց վերքը նարաց ել:
ու աղոյն կը համարիմ ձեղ հրայիրեց
որ մաքերնիս մեր վրայ ամիսիւնք,
եեր վրայ խորհինք պետք է որ մեր

թիշտակարութիւն չունենանք՝ բայց
միոյն բնքղներ ճշխառապէս վերու-
շնել ուզագ ժաղափրէնո՞ւ մը վասա-
սիրութիւնը զան զի, դիտցէք որ
եւրապից մէջ ձեզ ամենածեր ընելու
ճշնարիտ վիճակից մէջ այն պր միոյն
կանաք մնանել ու բներսէն հզօր միմք-
եւ երոր ևս կը հարցնէմ ինձ թէ որն
է բարեկարգ մենա ամենէն անհը-
լառէ ենու, ամենէն ոսկազականը,
միշտ կը պարաւովմ նկատել թէ
բարեր գառատիրակարթիւնէ, լու բաշ-
խուած պարաւորից ձրի, եւ ներե-
ցէք ինձ ըսեւ թէ եւ այս խոսքը շաս
արտօնե չինի, բարուածակացէն աշ-
խարժակու կրթութիւն ու եթ պար-
զարք որ ոք, հզիները խաղաղից
եւ ժաղովութեան այլ եւ այլ դասերն
(որովհետեւ ինչ որ ալ բառի տա-
կանին դասեր կան մը մէջ հակառա-
օրինոց) կարու մնաները լաւա-
գոյն միջն չկայ:

Եւ արդարէ, եթէ արդային ճշ-
մարտ գառատիրակարթիւն մը ուսէ-
մանաւի, եթէ այն գառատիրակարթիւ-
նը ճշխառապէս որդի ի ձեւուի մի, ճշ-
մարտուի, ու ամենավարկան ձեւու
մի որուի, ընկերութեան մէջ ներդաշ-
նակութեան ինդիքը կը լուծուի, եւ
մեր պատուին աղջ եցաւ թեան վերա-
գարք կապուամի:

Բայց բայց կը պատմութեան զեր-
քիքը կը տեսնէք հնա գերազ արուր
որ ամենէն վերջը կառապաւ ու յա-
սաւշիքն թիւնը՝ հասարակոց դու-
սիարակութեան յառաջ ինաւ թիւն
եղած է մշշու: Ապաքին անուր՝ որ
զարդիք իրենց շահուն ծառայիցնեւ,
եւ զանաք միշտ ի չփախաթեան պա-
հեն կուցն, կը հասկան որ ամեն ան-
գում ընթերցու մը պատրաստած
ժամանակ իրենց թշնամի մը պատ-
րաստաւ:

Եւ այս յառաջանին մէին ալ,
ըստ իմ կրթեաց, ձեռագէս եւ որու-
տութիւն ինրակի որուած նուինական
ուսումուր որոյ ընկարանութիւնն
գրայ ոյ ու ու է ուսկար է հոգ ասենի՛ ե-
թէ կուզու որ գառատիրակարթիւնն
առենի բարձրամի մարդ հասցէ ար-
գար աղջան եւ զօրից:

Այս պատմաւաւ է որ, հանրա-
պետական յարագըն մէջ իրեւ ու-
սումն բարեկարգ միւն յարագը-
կան կրթութիւնը զրած եմ միշտ.
բայց այդ կրթութիւնն ամեն ըստ
աւանշ արդ ի քաղաքացին հոգ աս-
ելութեան ու մեր ընկերութիւնն ու-
րինաց եւ իրաւաց համաձայն ըստը-
ւելու ու ու է:

Ասոր զրայ կու զէմ բոլոր մասնու-
թիւնն ձեզ ըստէ Արդ, եւ յանենոյն
զօրութիւնն հոգ այս կը վախաքիմ,
որ ոչ միոյն եկեղեցները պատու-
թիւնն զանուին, այլ եւ մարտունին ալ
եկեղեցներէն: (յան ճափակարու-
թիւնը) Այս բաժանմուն ինձ համար
քաղաքական կորպէն եւ կուեցնեմ
ընկերական կորպէն հարէ մէ:

Նոր զրայ կու զէմ բոլոր մասնու-
թիւնն ձեզ ըստէ Արդ, եւ յանենոյն
զօրութիւնն հոգ այս կը վախաքիմ,
որ ոչ միոյն եկեղեցները պատու-
թիւնն զանուին, այլ եւ մարտունին ալ
եկեղեցներէն: (յան ճափակարու-
թիւնը) Այս բաժանմուն ինձ համար
քաղաքական կորպէն եւ կուեցնեմ
ընկերական կորպէն հարէ մէ:

Նոր զրայ կու զէմ բոլոր մասնու-

ՎԵՐԶԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Փարիզ 4 դեկտ.

Ազգային ժաղավար բացաւ եւ
վազը շինուած ընտրութիւնը ուի-
սի կառաւորութիւն Հանրապետութեան
նուխագահ աշխատ մէջ այն պր միոյն
կանաք մնանել պատաշակիրը չըրեց-
շարթի կոմ հնացչորթի պիտի կոր-
պացուի կուտայտութեան եւ ժաղա-
վարութիւն ուսկադն համար ու
առջարկութիւնն մը զրուեցու ժա-
շուղու դիմում վարդար:

Դէմնամա 3 գեկա.

Աւուրու-Շամանան Պանարան կող-
ման եցու, եւ կը վարչական ժողովը
վաղացը:

Բառակազմութեանը թիւն չի էն

պիտի բացաւի:

Գլուխն 4 գեկա.

Գերմանական զարաց վարդը
ամ ազանաթեանց պատաստութիւնը
բարու սիական զարաց ձեռաքն եղած կող-
ման պատաստութիւնը մէջ պատերազմու-
կան որէնք հրատարակեցաւ:

Գրիսէլ 3 գեկա.

Պաշանէական տառնոսով վեր-
ջոցաւ:

Դ. թէ ս որշամնէից նուխագահ
և Պ. թիւն Տէմպար որոշութիւն գոր-
ծոց պատաստութեան անունեցան:

Գլուխն 4 գեկա.

Համազարտնին մասնագարնը
չի գումար վարդ մէնամա թիւնը ուղ-
րէ արդ մենակազմ ու պատակազմ
անդական մամիչն, Բ. Գուռը պրուու
կը համարի այս մամին լրացրաց ամանց
սիազ ուսութեաններին ուղղեցը:

Վահրամ 6 գեկա.

Համազարտնին մասնագարնը
չի գումար վարդ մէնամա թիւնը ուղ-
րէ արդ մենակազմ ու պատակազմ
անդական մամիչն, Բ. Գուռը պրուու
կը համարի այս մամին լրացրաց ամանց
սիազ ուսութեաններին ուղղեցը:

Վահրամ 6 գեկա.

Համազարտնին մասնագարնը
չի գումար վարդ մէնամա թիւնը ուղ-
րէ արդ մենակազմ ու պատակազմ
անդական մամիչն, Բ. Գուռը պրուու
կը համարի այս մամին լրացրաց ամանց
սիազ ուսութեաններին ուղղեցը:

Վահրամ 6 գեկա.

Համազարտնին մասնագարնը
չի գումար վարդ մէնամա թիւնը ուղ-
րէ արդ մենակազմ ու պատակազմ
անդական մամիչն, Բ. Գուռը պրուու
կը համարի այս մամին լրացրաց ամանց
սիազ ուսութեաններին ուղղեցը:

Վահրամ 6 գեկա.

Համազարտնին մասնագարնը
չի գումար վարդ մէնամա թիւնը ուղ-
րէ արդ մենակազմ ու պատակազմ
անդական մամիչն, Բ. Գուռը պրուու
կը համարի այս մամին լրացրաց ամանց
սիազ ուսութեաններին ուղղեցը:

Վահրամ 6 գեկա.

Համազարտնին մասնագարնը
չի գումար վարդ մէնամա թիւնը ուղ-
րէ արդ մենակազմ ու պատակազմ
անդական մամիչն, Բ. Գուռը պրուու
կը համարի այս մամին լրացրաց ամանց
սիազ ուսութեաններին ուղղեցը:

Վահրամ 6 գեկա.

Համազարտնին մասնագարնը
չի գումար վարդ մէնամա թիւնը ուղ-
րէ արդ մենակազմ ու պատակազմ
անդական մամիչն, Բ. Գուռը պրուու
կը համարի այս մամին լրացրաց ամանց
սիազ ուսութեաններին ուղղեցը:

Վահրամ 6 գեկա.

Համազարտնին մասնագարնը
չի գումար վարդ մէնամա թիւնը ուղ-
րէ արդ մենակազմ ու պատակազմ
անդական մամիչն, Բ. Գուռը պրուու
կը համարի այս մամին լրացրաց ամանց
սիազ ուսութեաններին ուղղեցը:

Վահրամ 6 գեկա.

Համազարտնին մասնագարնը
չի գումար վարդ մէնամա թիւնը ուղ-
րէ արդ մենակազմ ու պատակազմ
անդական մամիչն, Բ. Գուռը պրուու
կը համարի այս մամին լրացրաց ամանց
սիազ ուսութեաններին ուղղեցը:

Վահրամ 6 գեկա.

Համազարտնին մասնագարնը
չի գումար վարդ մէնամա թիւնը ուղ-
րէ արդ մենակազմ ու պատակազմ
անդական մամիչն, Բ. Գուռը պրուու
կը համարի այս մամին լրացրաց ամանց
սիազ ուսութեաններին ուղղեցը:

Վահրամ 6 գեկա.

Համազարտնին մասնագարնը
չի գումար վարդ մէնամա թիւնը ուղ-
րէ արդ մենակազմ ու պատակազմ
անդական մամիչն, Բ. Գուռը պրուու
կը համարի այս մամին լրացրաց ամանց
սիազ ուսութեաններին ուղղեցը:

Վահրամ 6 գեկա.

Համազարտնին մասնագարնը
չի գումար վարդ մէնամա թիւնը ուղ-
րէ արդ մենակազմ ու պատակազմ
անդական մամիչն, Բ. Գուռը պրուու
կը համարի այս մամին լրացրաց ամանց
սիազ ուսութեաններին ուղղեցը:

Վահրամ 6 գեկա.

Համազարտնին մասնագարնը
չի գումար վարդ մէնամա թիւնը ուղ-
րէ արդ մենակազմ ու պատակազմ
անդական մամիչն, Բ. Գուռը պրուու
կը համարի այս մամին լրացրաց ամանց
սիազ ուսութեաններին ուղղեցը:

Վահրամ 6 գեկա.

Խղմանէն նեսի ւսուր ուկուած եր-
կամբուզ այն շինուամբ անշափ վաւ-
թաջանութեամբ յառաջ այս մէջ անշափ
արական կամաց անդամական հա-
յուսական վաւուած մէջ պատերազմու-
կան ակամ հայտապահ վրէլ մինաւու
հայտապահ ակամ հայտապահ վաւուած մին-
աւու կամ հայտապահ ակամ հայտա-
պահ ակամ հայտապահ ակամ հայտա-
պա

Գեր. Խորէն Ալբագլոս իւր սյս կեղ.
ծիցներան իրականութեան կերպո-
քոնք տալու բաղմանիդն աշխատո-
թեան անմիջապէս զիրջը զինուորա-
ցւ ահա հայ մեռնաւ և

թեառ խնդիրը ձեռք կտորու, ու
հոն ալ շոտ մը մահեմափեխուսն ճըշ-
մարտութիւններ երեւան հանելէ ետեւ,
ինչպէս է 2000 զօրաց Շատրի խաղա-
զութեան ժամանեակ 400 հոգի մասը նան
ճշմարտութիւննը (.) զարս զօրապետէ
մը օստուգուծ է եղելը, զինու որութեան
քարեկամերուն ողդիքը ինօրքը կըսէ.

« Եթէ այդքան տիրառել ուն
այդքան քաջ և այդքան վասելով
զատերազմական մոլեղին եռանգին,
շատ գիրին և այն քաջերուն Պ. Առ-
քի զօրապնառով են ամբ ուուր ՚ի ձեւուն
առնօւլ եւ շահատակել ՚ի յարխե-
նուկան միշտառով Տանը դիշով ական անձ-
նագուհա թետեւ... »

Յօհան տպէկ դիմուլու է յօրէն
Արքադան որ ոչ միայն զինու ըրութեան
բարեկամ հայելին, այլ ամեն հայ տի-
րասէր են և քաջ Տիկոսէր ոյնչափ՝
որ 'ի հարկին զան կրլան իրենց տի-
րոջ՝ Օդաստումառ. Սու իմ անին շահուն
առջեւ, վասն զի ևնոր շահէրը իրենց
շահէրէն ուսորեց նկատած չեն. և
եթէ այսօր հարկ ըլլոյ բոլը Ցանկա-
տան աչքի առջեւ ըերեր Հայէն տ-
ւելի տիրասէր, Հայէն տւելի հաւա-
սովիմ ժողովուրդ. մը անհնար ոյխով
ըլլոյ կարծեմք գտնել, իսկ քաջ է
ոյնչափ՝ որ գուտուաց մէջ դաւուած
հարսաւհարիչ եւ բարբարս ոնձանց

պրոյն առջեւ չուզեր մեռնիլ վաստա-
րար, ոյլ քողձութեամբ եւ փոխանակ
Առանձնահայ խոյա տարու գուշասոցը
նուի թշուտա. Խօզդրուեան արխանը
ճճող հողերեն մասին չոփ Ճը վաս-
էիր . . . եւ պատիւ է մեղ Խորէն
Արքադան որ այսպիսի ժողովով է ճը
կողմու ած բանակի դրբագետա թի-
ւը մեկ ընծայելով կը շարհէք մեզ
անսեց հետ փառոք մեռնիլ քան թէ
հարսին պատրուտկա. մենացը բաժ-
նուիլ խեկ գալով գծանքիչամ ական մոն
նալոհութեանս. ոյր խօսքն ա' իշխուի
տորադ եղ կերեւ ի արիապանձ Մէծ
լու քի մը՝ Աւոմէրդիցի քաջայազթ
զի ցազունի մը մեռաւն բերդին մէջ.
ո' բայսի Հերակլէսի արձանին քով Խեր-
սիտէսի արձանը տիսա բհակապատկեր

Ber. 28. Sitzn.: 1871

... *Wālīqāqjib* 85p.

Անոյս Զօրին առաւտաք մեր հիեղղց-
ւոյ զանգտէններուն ձադրը կը լսինք .
Արդիօք ինչ կայ կը նորդնէ մէ կը միւսին,
ևկէ զեցական հանդէս մը, դիրեղնան որն-
նէնք մը , Անչեղամէլ մը—ոչ . Թօթուշան
ընակող Մեծ, Կոլլատիւնն ըստի երէկ
գոխնանած լինելով, հնապարեցին մը զ այ-
ևկէ զեցւոյ դանդահները հաշեցաներ, պա-
տուիսնեանեցաւ, Անչուշան այդ զանդո-
կահարութիւնը նայ ընակող Հայոց ու ի-
մացիւնու համար էր թէ Կոլլատիւնն Մեծ .
Պատի բժիշկանեցաւ :

Տակուին մեր կողմերը սպառութիւն
չեր եզած հայց ազգին մէջ որ մէկ քա-
ղաքի մէջ մեանող երեսեկի անձ մը արքի
քաղաքներու մէջ այ զանդականորու-
թեամբ կոմնուարտեամենամք ծանուց-

ի. Աւ այս պատճառում, քանի երեսնի
անձնիք վարիժառած էն, որպէս անուշը
ու զարթելլ անձնութե մնացուն և ծա-
նօթերեւ խել մուցուսօծ ալ էն. չեահ-
արբոր երախտաշխառթիւնն ալ որ ա-
նաց կը պարտաւորինք՝ ապիքախու-
թիւն դարձած կը մինի և թէով մեր
աղջին մէջ այս կազմերո չափենք ոչնի
կարգի անձինք. որոնք պատճութեան մէջ
կարեւոր աեղ մը բնին, բայց կը գանց-
ւին որդիւնաւորներ, աղջատէրներ, ու-
զարմածներ, բարեկպայտներ, որոնք ոչ
միայն խրեանց արդակցաւը մէջ որպա-
կառեին եղած էն, այլ նաև, օսորաց առ-
ջեւն ալ ակնածութեամբ ուժնուած էն,

որոց անհույզ արժանի է 'ի զիր անցու-
նել 'ի յիշատակ յափառնական, և յօրի-
նակ եւս ոյլըսի Անօ, այս հարզի անձինք
ակրեա մեկն է Կորոդ հանդոցիակ Անձ
լոյլու համար:

Ապաստեան Գումիթը կը վարժանի ո՛հ
առարտան Հայութին մէջ. իւր մահապահը բր
կը դժոխի Կոյստեան բազ ամքի ու եւ. պատ-
շակին զերդ ասաւածէն այցողինի մէզում
Նը սրբ կորաւաը ոչ միայն իւր քնառան-
եաց մեծ հոգին պատճառեց. հապա կոր-
ծեմ թէ Պօթուանու մէջ չկայ հայ մէկը
որ կաթի մը սրբաւաւը թափած չինի
նորա մահը յաերավ. քանիզի ազգասէրը կո-
րուս պաշտպան մը. հանչըսը բարեկամ
մը. չքաւորը պղորման մը եւ ընկիրու-
թիւնը պատառուի քաղաքացի մը

Պոլիտեհնիկ թաւերթ կը թողար պրա-
տուն դասեմք, աղջիք վետայք, և մեծ հա-
րցուութիւն մը բաց ինչ որ աւելիին է,
կը թողար գովիճի անուն մը ՚ի միջիմա-
րութիւն իւր յաջորդաց:

Անհաջող կայսեր կամաց պատճեն է կենացքը վրաց
այս համաւոր ժիշտակալարանը մեր գիտ,
ցանձի շափէ ընելով. մէկ կողմանէ կը թռու-
զումք որ մեր չէ իսպանակերը աւելի մո-
տոնց ձևնչող մը լրացնէ. իսկ միւս կող-
մանէ ուշեցինք որ այս ալ շանցնի տանց
ժիշտակալք թու թիւնն մնացածներուն կար-
դը եւ մուզուի, ինչպէս որ մուզուեցան
երջանկութիւնունկ Անդրովէ Պատղիկեանը,
և այս առաջին ուսուալ վարժապետը, որ
1833ին հաստատեց կանոնադր վարժա-
րան մը ուր որ տառաջին մականու հա-
նաւուր մոցուց Հայոց Ա. Գրաց եւ ուշէ
պատճեն թիւններ ու դիտութիւններ, նը-
մանապէս մոցուց Առանիկըն եւ Գաղ-
պարէն իւղանիւր:

Հանդուցեալ պատուեիր եւ որդիինաւ
որ վարժապետը Խստաւից նոռհանգին
ուրիշ քանի մը քակութերն այ զպրատուն-
ներ բացաւ. ու եղան տեղերունը կարգի
կանոնի տակ մոցուց. եւ երկրիս կոտա-
վորութեան կողմանէ քննիչ երեսիօնան
կերթոր տնտեց խորեկան հարցաքննուա-
թիւնները ընելու հաջու այլութեան հա-

ասկի մէջ զանուած հայերը՝ որոց շա-
տերը անօւանի վանասականներ են, ուշ-
րիթէ ամենն ոչ հանդուցելոյն աշակերտ-
ներն են Հանգուցեալ վարժապետին աղ-
նիք բնասանիքը ամեն ուսարի Հրիշտոկա-
պետաց օրը հեկեղեցական հանդիսիւ զե-
րպաննը կարնէ, զպրատամ աշակերտնե-
րնն այ կը լրջապատճեն այս հանցեաց
սականի, հանդուցելոյն աշակերտներէն,
որ բռն իսկ նորս ձեռքքն դաւ եւ լու-
սաւորութիւնն մասց տռած են, մըր կը
ներկազանց այս հանդիսին: Այսին մո-
սկացաքեան Գերեդանն ոչ բոլորուն

աննշան է՝ ուսկէց ուրիմ իրուր դիտ-
նու ռատրակոն մը կոմ մեր բաժրպահեքն
մէկը թէ այն տեղ թազուած է այն ար-
դիւնաւոր գործովական և բար իբ կե-
նացը մէջ ձրիտրար ազգային պատճեներ
վարովին մարմինը, որուն անունը արժու-
նիք է՝ մանաւանդ կոչվեց հոմար յաւիտ-
եան անհուաց մնալու:

Դամստապէն մոցու ոճ մնացած է ամենայն լիչոտականց արժանի համբաւց-
եռու Մանուկ Քէսիմուանը, աշակերտ Ան-
դրավիք Աստիփիկսոն վարժապետն ևս կրր-
նամ ըստի վիրջին ջերմ պազասէրը : Կա-
խանձաւոր էր եկեղեցւոյ պայծառութեան
և վայրագող գպրուան յառաջադիմու-
թեան : Աղիկ էր Եւ բարեկրտ : Որուա-
կից բարեկամ էր իւր բարեկամներուն,
զթած էր Եւ ձեռնուու : Երբ հայրարձու
Եւ անգամ ազգացին խորօքարանին՝ էր
արթուն և անխոնջ աշխատող : Իւր կե-
նացը վերջի տարին բնարուու : Եր ահանչ
վարժարանին : ուսկայն նորու վարչուա-
ճանուարին : առաջ ուսուածուու ևս

իւր իւր վերջին պաշտպանութեան իւ խնամակազմը եւ սրբն ալ իւր հոգը: Արդ այս պատմահիմն անձը, որ հինգ տարուան ծառայաթեանը մէջ փոքրով ցուցացած աղջախրաթեանը ու զարծանաւթեանը հասարակութեան հոգած հոգած առաջական մէջ կը զաշտէի: Եթէ մասնի միացն Յն տարուան հասակի մէջ կը անհնարկէր քաղաքը, մասնաւիթ եւ հեռան իւր ամեն սրբաթիւնըն, ուր որ զը հացած էր իւր հիւն անդութեանը դարձան զանելու, եւ հնի թազուեցաւ ալ 1803 յանիսի 29 իւն իսկ մեր կաչու եկեղեցին՝ հանդուցեցն մանուան լուրջ առնելով անոր յիշտակին համար փառաւոր հանգէս մը կատարեց, ուր որ քաղաքին մէծ էւ փոքր բոլոր համերը ներկայ էին այս տիտղոսի հանդիսին:

թող սպանի որբնակ առնուն ամեն
կողմի հայերը և Պօլոսոյ հայ երիտասար-
դութենչն, և ընկեն իշրեանց արդիւնու-
նաւոր հանգուցից համար այն ինչ որ
անօնք կընեն Աէջիթուշը առ բանասանզ-
ծին անուսն տարեղարձը իշխատակի իւս.
Եւ եթէ օյնապիտեաց զերկը մաններուն վր-
րայ արձաններ կանգնեցնելու պրամակոն
զմուարութիւններ կան, թուզ զոնէ ամեն
անզի հոգարարձու Թիւնները յաւերժապի-
շտակ մասնաններ կոտմէն և անոնց
մէջ արձանազրին միշտուակաց արժանի
ուզոր անձանց անունը եւ անոնց աղդու-
սիրակն ու մարդուպակն արդիւն քը :
Վաճառապէս դրսի հոգարարձութիւնն զի-
ւանեւերուն մէջ նաև կինդուհագիր սատ-
կերը այն հոգարարձու անդաւոյ որդին ք
մինչեւ միրջը աղգատուիրաբար վարեցին
իշրեանց պաշտօնը :

九五

ԱՅԱՅՐ ԱՐԵ ԵՊԻՄԱԿԱԾ ՏՎԵԼԱՅ

(ՏԵՂ ԱԿԱՆ 117)

Արքական Աղք՝ ապարանից այնքան
նիմում եւ բարձի թողի եղած էր
ոչ ց 70 թուական, որովհետ թէ շատ
ողեր են մախուած եւ կարելի չէ ե-
ած բարեկարգ ել եւ պայծառ ացնել
ոյն. 'Ի վեցնոց առքեկան հարիւրա-
ն մանել (1500 դահնեկան) վարձով
տուն տարի պարագանաւաճով կը
անձնուի զ. Անքից են անցին եւ կը փո-
ստքառ, ին պարագանը նորա արդու-
ոնք, որ տան տարիին յետոյ նոր
արքերով պարագան պիտի վերա-
պրէէ 'ի Ներօս տևանագուննեւ ։ Խոկ
առաջ եւ այլ պարագանը ունշուշա-
ռաւել հնացած եւ փառած պիտի
ուցուին ։ Ես չիմ մերադրեր այն-
ան զ. Անքից են անցը, որքան զԱ-
ռաջուցն որ Ներօս արդարանի խո-
նառուելով տարեկան դէմ 3-4000
մէթէն տեկի օգոստ չնորհեց Ան-
քից հնացանցին վաստակի ։ Թուշ դայու-
է եւ Անքից են անցը տարեկան 100 ա-

ան մանելթ վարձ կը տայ, բայց զայն
համակին և ուսումնարանին պայման
ոչ դօքերը ապիցը նայա արդիւն-
էն կը վճարէ, ինչ 10 տարիէն զինի
պիտի ինչ կը գտանայ նոր տուից
անոց, եւ թէ ո՞վ կը մեռնի ո՞վ ոզջ
մայ, Անիշտու միանդ ոմ հաղոր
հնդ հարիւր մանելթ մինչելոյ նոյն
արդրանի վերայ, բաւական տարիները
պահի եր արքական 1500-2000 մա-
տով ի ինքնու տալ ոչըց, որով ա-
ռ մարդունին մի եկամուռ եւս յու ե-
մագալ, ապարանը կը ծագէէր ինը
նա ամք եւ, ոզդ ային հաստատութիւ-
նը չըս խափանուեր երբէք ինչզեւ
մանակարգին նորատակին եր, Կան
էպէտ աշոց մոխր վչելոց համար
պիտ, դրեանց ապագրութիւն տես-
ւուած է իրը թէ տորեալ չ ոտքառնէ
էւ, Առէ հայուր ստու հայունն ընդ աւ-
ստու ի կանչէ ի հետոց, ասկայտ մամու կը
տուք եւ առեն արդարակայք վրասագ-
ուած լինելով ի ապարանն Էնթիպէ-
հունցի, կարելի՞ է առանց ընկերու-
թան միեւնացն ապարանը կայի եւ
երա, ուսումնարանի եւ վանիլի ճեղու-
թ առանան, մենա բայց անկան մաս

մեր ընկան ոպորտն եղած է՝ ի բաւազ կան ժամանակաց հետէ, եւ այժմ եւս է՝ Սհա այսուհետ առ այժմ ոպարանին եւս անոնքը եւ միշտակը կը թուրա դեր, Մակար Սքը իսպիսկովան:

բարինքը ու ու կարեւ ու կեղքը ու երկեւ զ պացներ հաստատելոյ ոչ փոյթ եւ, ոչ ու էր ունեցու է եւ ունի ։ Պատվանեն հակոռակելոյ համար (ինչպէս կը նշմարուի) թէ եւ բացու ած է ՚ի Տիգիս մի միոյն Դայխանեան ու ուստարան սրբորդաց, զօր եւ հոյած են իրը թէ Մակարը բացու լինի, այլ սակայն ուստ հոյակուհարութիւնն է, Միայն Պ. Սիմեոնեանցի եւ մի քանի ոչ երիտասարդոց ջանիս քն բացու ած է այն ուստ մասրան, որու մ' ըայնն հոնդիսաղ կը կոմ հանդ խոսաց լուի եւ եթ եղած է Մակարը, — Ապա թէ ոչ՝ կամուղիկոսի սափազական համատեսէ րով բայց ւած ծխական զ պացոց յաւ և լինն եւ զորդացման եւ ոգտուէ սա թեան փոխութակ ջան ՚ի զ ործ աշխատեց ՚ի նշալէ կը հակոռակեի, բայ որու մ' այս առջի չըր հատը խոփաշ նել տօլոյ յաջազած է ու զզակի եւ անուզակի համր. ըներակ եւ ապօն. ու թեամբը Անդան կամ Պ. Սիմեոնեանցը առաջ հաշուածուեց է հրատարակած է եղել Սակարի համար՝ ինչպէս ընթերցու պատմեցին ինձ, բայց եւ երբէք մի ապացոյց տեսած չեմ՝ ոյն բառը աբժանաւոր եւ խոկոն լինեցին նորա համար. որին ոսկկ Սիմեոնիանին, ։ ։ սակատ ենենք թէ

ազգականացր . . . ապօպան գործը թէ
ուստ մետրանառէր է , իսկ մեզ համար՝
ձեռքը 'ի կու ըճա զբած' աշխարհն
առ ջեւ կը հրաժարակիմ որ կատար-
եալ . . . մարդաստեաց է , ինչպէս տառ-
նամեայ Առաջնորդ ու թիան միջնորդն ու-
կըն յարնի տանեացան կերպէի , ինչ-
պէս ես ինքը անձամբ անձին շատ տե-
ղեր ըրջապարած՝ զ իսած տեսած եւ
շատ անցեց զայ ՚ի սիրո տկան թայրուր
էմ , եւ ինչպէս արդէն մի մեծ փոր-
ձաքոր է Կերա . ո առ մետրանը եւ Աղջ :
ուզարանը՝ Ռւսոնի եթէ իւր սոկց
մատիկը այսովիսի մինակի մէջ է , ապս
քանի՞ տաս եւ զինակինները . թու-
զումք զի եղածները եւս խսիանել
կը տքնի : Արագ թէ պիտու առ երես
բարկեկամ շնեանար քայլ կառավա-
րութեան , իսկ այսպիսի գործովքն բա-
րեկամ եւ նորա կամակատար մինելոյն
համար աւատել ի՞նչ քասակեր ինդիլէ-
տիոնը :

Այսուհետեւ կատարած է այս մասունքը թե ան վերաբերելոց մաս մենք առկա էին եւ օ կրթեականին

Ա Եթէ Առաջնորդ Համակրաթիւն նե
գրածունէոթիւն ունենար ՚ի Տիգրիս, —
ուր մեծանուրու ու տատանան եւ ապ-
ղատէր տնօնիք պահա չեն, ուր թէ յա-
րանց եւ թէ ի համանց մեծ նույրաւա-
ռաբոթիւնք դոյացնել կարեցի է միշտ,
առանց ուստի մարանի վերոյ ծանրանա-
լոյ ապրախոց նպաստիք կարէր առա-
ւել քան զառա և նու լիովին լրացնել տայ-
րանի պակասութիւնքը և բարեկարգել
դաշն, որով ոչ միայն ազգացն չենքը օդո-
սաւէտ կը փալքէր ըստ նպաստիքն, այլ
եւ նաչքս վարն դրեցի առթեկան ըս-
տական արշեւնք կը ըկրէր, ոգուս ուստիք
նորանին: Ա: Հնիքիւննանցը կ'կարսդանաց
մի ապօրան զանել և օգուտ քաղեր,
միթք Տիգրիսոյ ժողովութը չէ կարու մի
ապարան պահեր, զարդացնել եւ կրկին
օգուտ յաղել: Խաց ժողովրդին նիշ մեղք
կայ: Վլունք պիտի աշխատի: անկան
դլունք Մակարը՝ լոկ եւ մեշտ իւր անձին
և օգուտն համար կաշխատի: Նմա չէ
պիտք ազգ, եկեղեցի, զպորց, զառինա-
րակոթիւնը, յառաջադիմոթիւնը: (Պղի-
անտ թէ ազգ եւ եկեղեցի որ չկնքի ուր
ինչու եւ եկեղեցու առաջականութիւնը)

